

سایه سنگین کرونا بر بازار بی رمق نفت

سردبیر

پس از انتشار ویروس موسوم به کرونا در کشور چین که به نوعی ابر قدرت اقتصادی و جزو بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان نفت جهان است. زمینه‌های برهم خوردن معادلات تجاری-اقتصادی این کشور و حتی تحت الشعاع قرار گرفتن اقتصاد کل دنیا مهیا شد. از تعطیلی بخش اعظم صنایع تولیدی کشور چین گرفته تا تاثیرگذاری بر بازارهای مالی جهان و قیمت جهانی نفت. از آنجا که کشور چین بزرگ‌ترین واردکننده نفت در جهان است، هرگونه تغییر در مصرف این کشور، روی بازار جهانی انرژی و همچنین روند رشد اقتصاد جهانی تاثیر خواهد گذاشت. کاهش قیمت جهانی نفت ناشی از کاهش تقاضای این روزها، به مسئله‌ی مهمی در بازارهای جهانی تبدیل شده و همه آن را یک شوک بزرگ برای اقتصاد جهان می‌دانند.

پس از انتشار ویروس کرونا و هیاهوی آن در محافل رسانه‌ای جهان، کشور چین به حالت نیمه تعطیل درآمد، به‌گونه‌ای که شانگهای و چند استان مهم دیگر که تأثیر زیادی در تولید ناخالص داخلی کشور چین داشتند تا مدتی تعطیل شدند. مصرف نفت کشور چین طبق آمار بین‌المللی و گمرگ آن حدود ۱۴ میلیون بشکه در روز است که حدود ۱۱ میلیون آن از بخش واردات تامین می‌شود و تامین بخش زیادی از نفت وارداتی از منطقه خاورمیانه است. به دنبال کاهش تقاضای نفت چین از زمان شیوع کرونا، حدود ۳ میلیون بشکه در روز معادل ۲۱ درصد از کل مصرف این کشور کاهش پیدا کرده است.

کرونا حتی به جان پالایشگاه‌های چینی افتاد تا آنجا که شرکت ساینوپک چین که جزو بزرگ‌ترین پالایشگاه‌های نفت در آسیا است و میانگین تولید روزانه این پالایشگاه در سال گذشته حدود ۵ میلیون بشکه در روز بوده است، در حال حاضر تولید خود را حدود ۶۰۰ هزار بشکه در روز معادل ۱۳ درصد کاهش داد که این کاهش در یک دهه اخیر بی سابقه بوده است. از طرف دیگر پالایشگاه‌های چینی در حال ذخیره کردن فرآورده‌های نفتی فروخته

نشده خود هستند، به‌گونه‌ای که ظرفیت برخی از این پالایشگاه‌ها نیز به زودی پر شده و امکان کاهش فعالیت‌های پالایشگاهی تا حدود ۲۰ درصد نیز محتمل خواهد بود. قیمت نفت نیز ۱۰ دلار به ازای هر بشکه در سال ۲۰۲۰ میلادی به دلیل این بیماری خطرناک کاهش یافت در حال حاضر قیمت بازار نفت پایین‌تر از سطحی است که کشورهای اوپک برای متعادل کردن بودجه خود نیاز دارند. متأسفانه پیامدهای این ویروس به نحوی است که موجب کاهش برآورد قیمت نفت بانک‌های بین‌المللی در نیمه نخست سال ۲۰۲۰ شده است، چرا که ادامه‌دار بودن آن سبب تضعیف توازن بازار نفت خواهد شد. به عنوان نمونه Citigroup برآورد خود از قیمت شاخص نفت خام برنت در سه ماه نخست سال ۲۰۲۰ میلادی را از ۶۹ دلار به ۵۴ دلار کاهش داد. این بانک همچنین هشدار داد ممکن است قیمت این شاخص به حدود ۴۷ دلار نیز سقوط کند. از طرف دیگر ادامه‌دار شدن موضوع فوق در کشور چین و حتی سرایت آن به سایر کشورها و روند نزولی قیمت نفت، نگرانی‌ها را برای کاهش بیشتر تقاضا دوچندان کرده است، تا جایی که اوپک و متحدانش که در ماه دسامبر توافق کردند تولید خود را تا سه ماه نخست سال ۲۰۲۰، نزدیک به یک میلیون و ۷۰۰ هزار بشکه در روز کاهش دهند و برای بررسی تقاضای نفت زمان نشست رسمی خود را از مارس به فوریه تغییر دادند. در حال حاضر اوپک و متحدانش که به گروه اوپک پلاس معروف هستند، در حال بررسی کاهش تولید خود به میزان ۵۰۰ هزار بشکه در روز به دلیل تاثیر منفی ویروس کرونا بر تقاضای نفت هستند. از این رو قرار است سهم اوپک از کاهش تولید حدود ۷۴ درصد و سهم غیر اوپکی‌ها حدود ۲۶ درصد باشد.

ویروس کرونا را می‌توان یکی از مهم‌ترین وقایع اثرگذار در تاریخ تقاضای نفت دانست؛ چراکه تدابیر چین برای حمایت از اقتصاد خود ممکن است در کوتاه مدت پایین‌ترین سطح قیمتی را برای نفت

ایجاد کند که این موضوع به ضرر کشورهای تولیدکننده نفت خواهد بود. با این حال متأسفانه دورنمای تقاضا برای نفت به دلیل رشد نفت شیل و رشد نفت در کشورهای غیر اوپک چندان مطلوب نیست. طبق برآوردهای منابع بین‌المللی از جمله بی‌بی‌سی، ادامه‌دار بودن بیماری کرونا می‌تواند تقاضای نفت را بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ هزار بشکه در روز در طی سال ۲۰۲۰ کاهش دهد که این میزان تقریباً حدود ۲ تا ۴ دلار از قیمت هر بشکه نفت را خواهد کاست. با توجه به انتشار اخبار نشست زود هنگام اوپک در روزهای اخیر، قیمت نفت در محدوده ۵۰ دلاری نوسان کرده است و از خود مقاومت نشان می‌دهد که می‌تواند به دلیل تصمیم کاهش تولید اوپک پلاس تا ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه در روز باشد. درحالی‌که سقوط با شیب تند نفت را شاهد هستیم و آشفتنگی که می‌تواند به اقتصاد کشورهای پترو دلاری ضربه بزند، به نظر می‌رسد کشورهای اوپک پلاس وقت زیادی برای تصمیم‌گیری ندارند.

متأسفانه تبعات بیماری کرونا به ایران نیز رسید و موجب کاهش قیمت نفت سنگین آن شد، به‌طوری‌که با کاهش حدود ۱۶ درصدی قیمت نفت برنت، قیمت فروش نفت ایران نیز کاهش یافت. تحریم‌های یکجانبه آمریکا علیه صنعت نفت ایران و افت تقاضای نفت چین به عنوان مهم‌ترین خریدار نفت ایران حتی در شرایط تحریم، تأثیر منفی کاهش بهای نفت را بر اقتصاد ایران تشدید و موجب کسری بودجه دولت خواهد شد. هر چند ابعاد و گستردگی این بیماری نامشخص است، لیکن چنانچه تلفات جانی و مالی آن در چین و حتی شیوع آن در کشورهای دیگر وخیم‌تر از قبل ادامه یابد، ممکن است قیمت نفت وست تگزاس به زیر ۵۰ دلار برسد و قیمت نفت برنت نیز در کانال ۵۰ دلاری قرار گیرد. بر این اساس منافع اوپک پلاس نیز تحت تاثیر قرار خواهد گرفت و احتمالاً آن‌ها را مجبور خواهد کرد تا میزان تولیدات خود را بیشتر کاهش دهند و البته از سویی این به معنی افزایش سهم شیل در بازارهای جهانی نفت خواهد بود. ■